

Sytuacja na rynku pracy w Polsce a samoocena stanu zdrowia oraz ograniczeń w aktywności ze względu na problemy zdrowotne

Analiza na podstawie wyników
Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności oraz EU-SILC

Tomasz Piasecki
Urząd Statystyczny w Łodzi

Hanna Strzelecka
Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy GUS

Subiektywna samoocena zdrowia i sprawności w BAEL

- Elementy Minimalnego Europejskiego Modułu Zdrowia (*Minimum European Health Module*), w szczególności wskaźnika ograniczeń w codziennej aktywności (*global activity limitation indicator, GALI*), włączone do europejskiego badania siły roboczej (EU-LFS) wraz z wdrożeniem nowego rozporządzenia ramowego dot. statystyki społecznej (*IESS Framework Regulation*) jako obowiązkowe zmienne dwuletnie
- Wdrożenie w polskim badaniu aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) począwszy od 1. kwartału 2021 r. – badane regularnie w cyklu kwartalnym
- Informacja nt. niepełnosprawności prawnej obecna w BAEL nieprzerwanie przed i po rewizji

Źródła danych dot. stanu zdrowia i sprawności (niepełnosprawności) wykorzystanych w analizie

BAEL

- samoocena stanu zdrowia – na skali:
  - bardzo dobrze
  - dobrze
  - tak sobie, ani dobrze ani źle
  - źle
  - bardzo źle
- ocena ograniczeń zdolności wykonywania codziennych czynności spowodowanych problemami zdrowotnymi (z uwzględnieniem czasu trwania – wskaźnik GALI bierze pod uwagę ograniczenia trwające 6 mies. i więcej):
  - poważnie ograniczona
  - ograniczona, ale niezbyt poważnie
  - brak ograniczeń
- niepełnosprawność prawna:
  - znaczna
  - umiarkowana
  - lekka
  - brak orzeczenia o niepełnosprawności

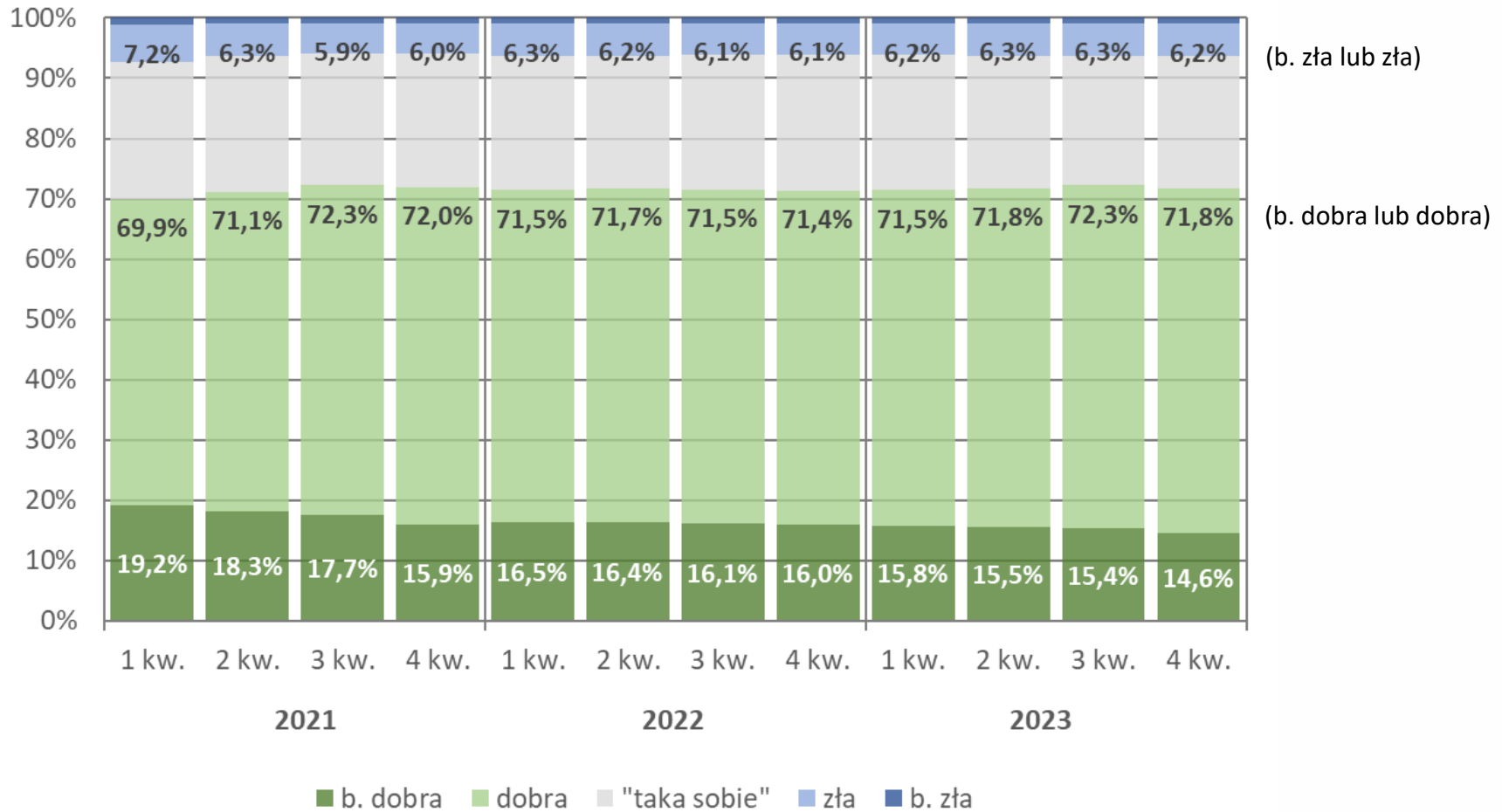
EU-SILC

- stanowi podstawowe źródło regularnej informacji w zakresie ogólnego opisu warunków życia – dane w BAEL pozyskiwane przede wszystkim w kontekście powiązania z sytuacją na rynku pracy
- porównanie opisu sytuacji uzyskiwanego w BAEL z EU-SILC

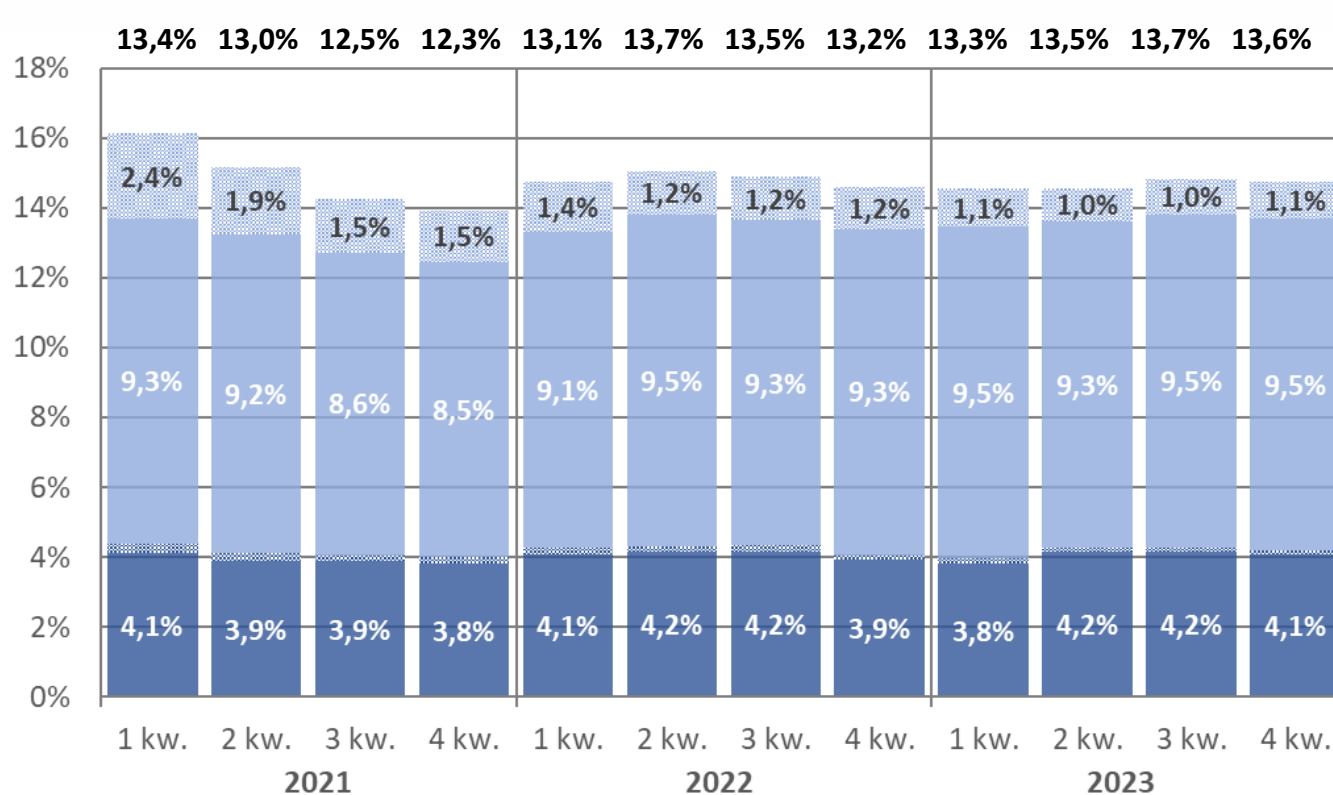
Ocena zmian w czasie (trendów) w latach 2021-2023 (na podst. BAEL)

- Dane w ujęciu kwartalnym dla okresu 2021 – 2023
- Opis sytuacji zdrowotnej (i powiązanej ze zdrowiem) ocenianej subiektywnie przez respondentów:
  - samoocena stanu zdrowia
  - ocena ograniczeń zdolności wykonywania codziennych czynności
- Opis sytuacji na rynku pracy wg doświadczania niepełnosprawności i jej stopnia:
  - wskaźnik zatrudnienia wg wskaźnika GALI (oceny niepełnosprawności biologicznej i jej stopnia)
  - wskaźnik zatrudnienia wg niepełnosprawności prawnej (i jej stopnia)

Samocena stanu zdrowia w latach 2021 -2023 wg BAEL (odsetek osób w wieku 15-89 lat)

Ocena występowania ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności z powodów zdrowotnych (GALI) w latach 2021 – 2023 (na podst. BAEL, odsetek osób w wieku 15-89 lat)

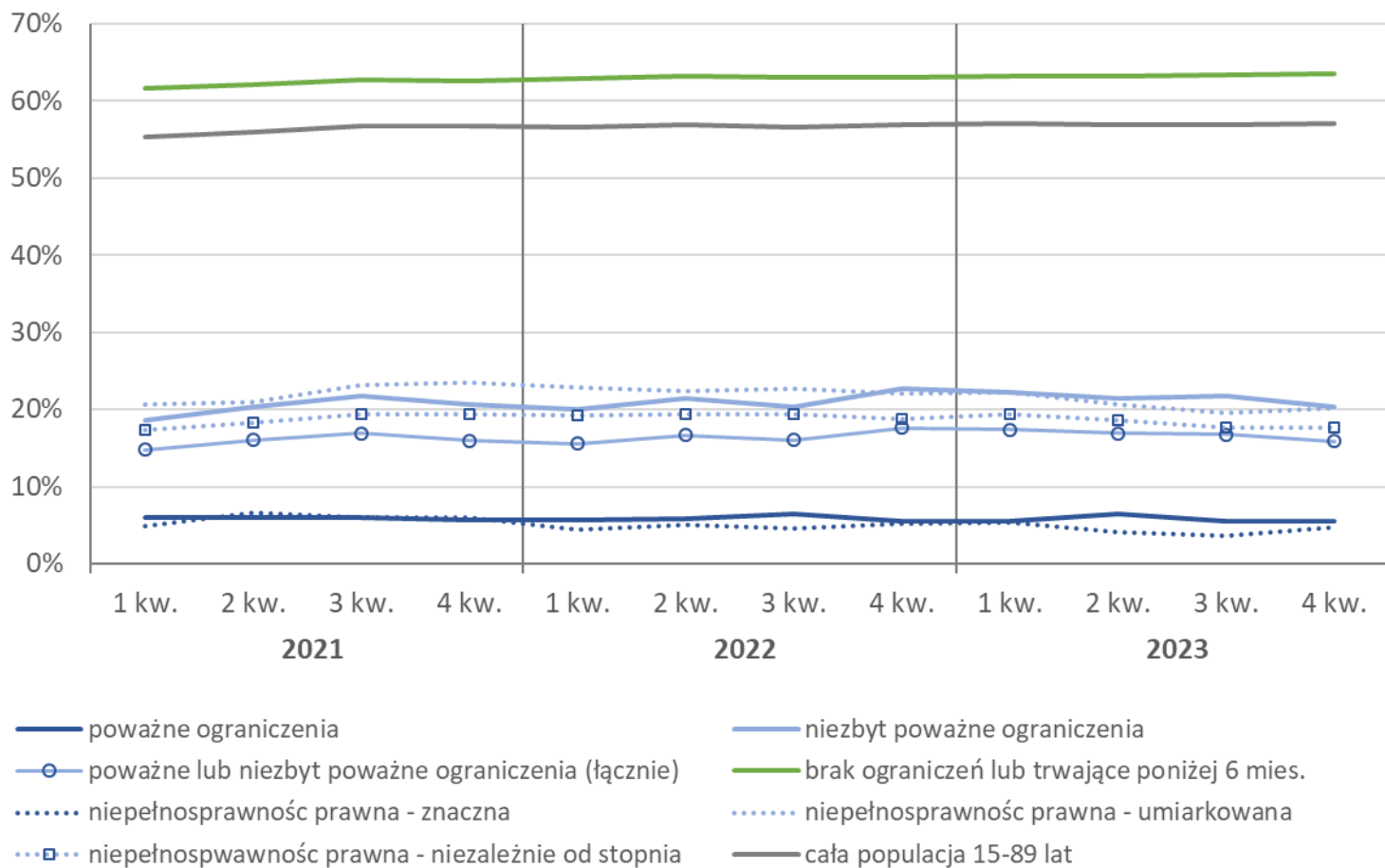

(poważne lub niezbyt poważne łącznie, 6 mies. i więcej)

- poważne (6 mies. i więcej)
- poważne (poniżej 6 mies.)
- niezbyt poważne (6 mies. i więcej)
- niezbyt poważne (poniżej 6 mies.)

Sytuacja na rynku pracy wg GALI oraz niepełnosprawności prawnej w latach 2021 – 2023 (na podst. BAEL)

Wskaźnik zatrudnienia wg występowania ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności z powodów zdrowotnych (GALI) oraz niepełnosprawności prawnej

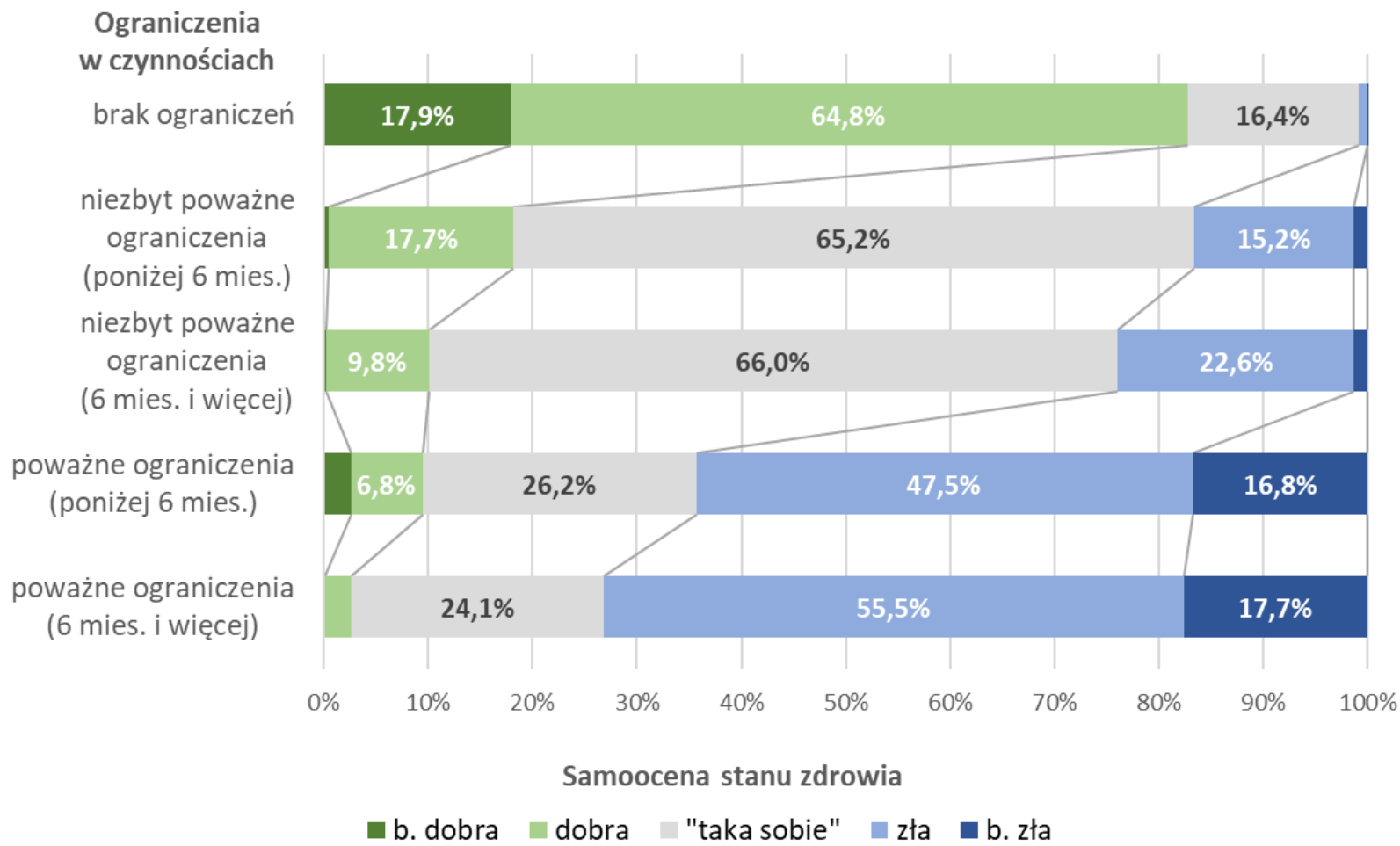
Opis sytuacji zdrowotnej

– ocena zależności (powiązań) wewnętrznych

- Analiza współzależności między zmiennymi (składowymi, wymiarami) opisującymi sytuację zdrowotną i powiązaną ze zdrowiem (samoocena stanu zdrowia, niepełnosprawność prawna i biologiczna)
  - ocena spójności wskazań subiektywnych dotyczących ogólnego stanu własnego zdrowia oraz doświadczanych ograniczeń w wykonywaniu czynności ze względów zdrowotnych
  - analiza zależności i współwystępowania między subiektywnymi ocenami dot. sytuacji zdrowotnej a niepełnosprawnością prawną
- Analizy o charakterze opisowym – prezentacja dwuwymiarowych rozkładów

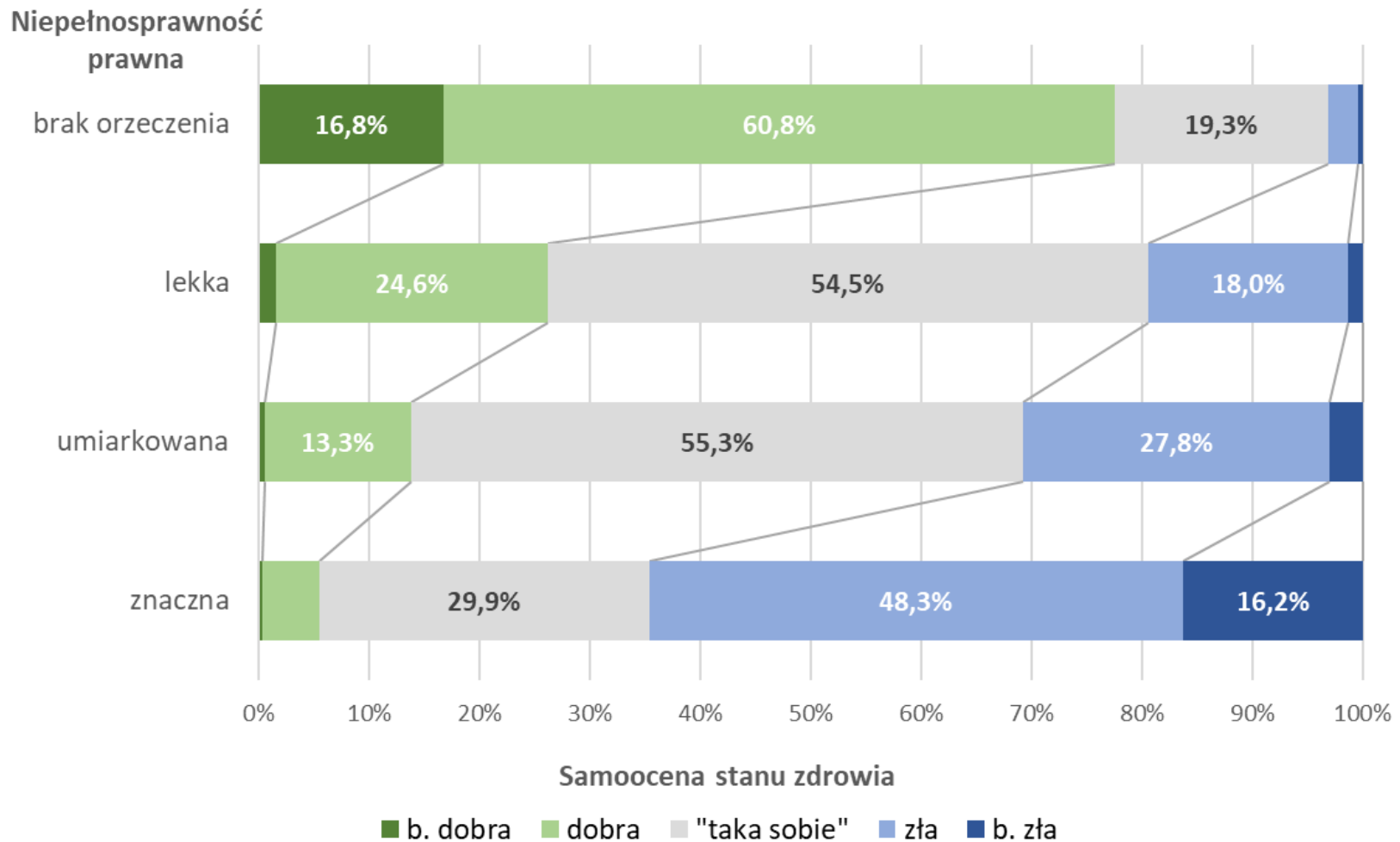
Ocena spójności wskazań subiektywnych: samoocena stanu zdrowia wg występowania ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności (na podst. BAEL)

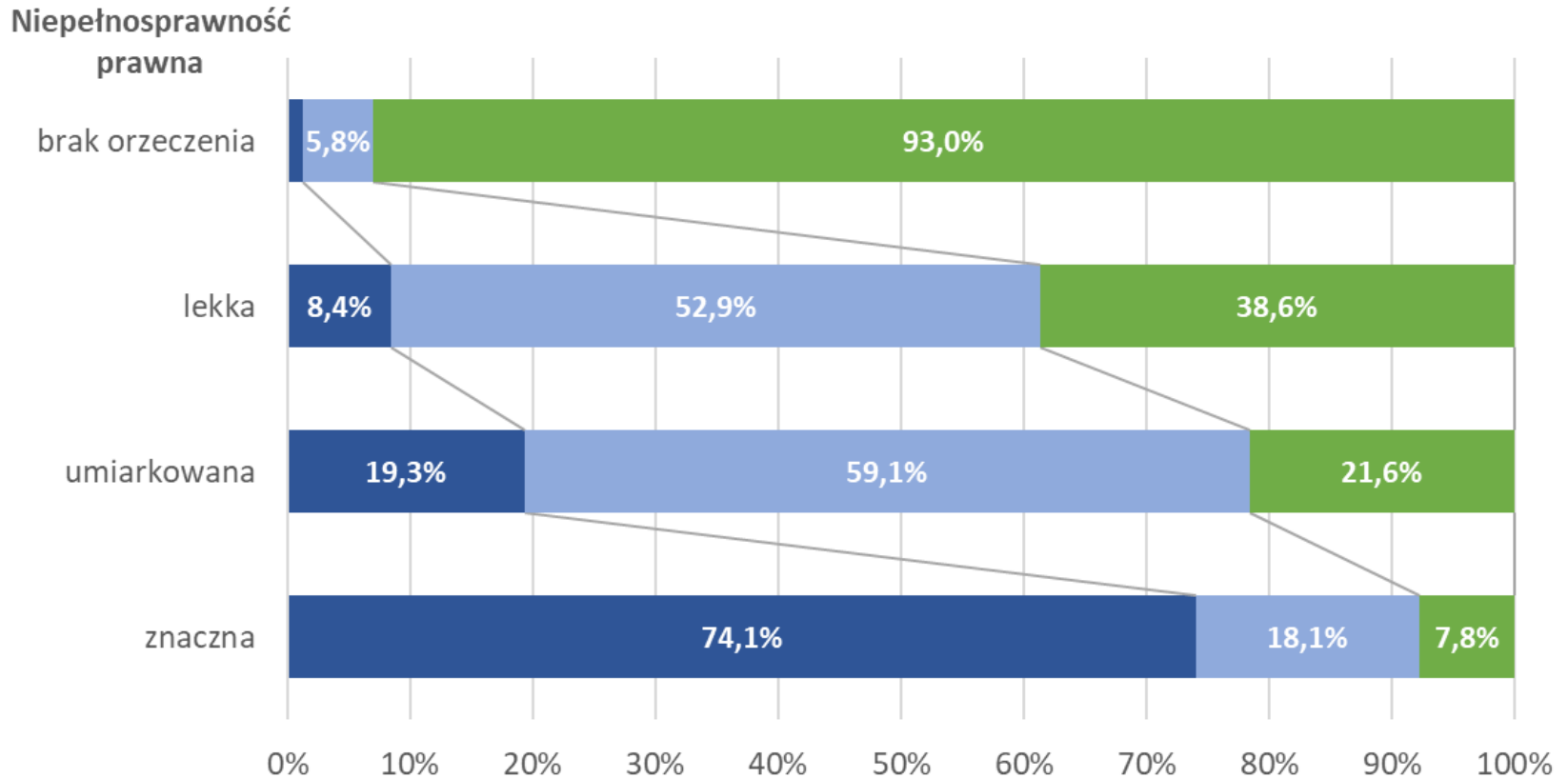
Oceny subiektywne a niepełnosprawność prawna

- Oceny subiektywne dot. stanu zdrowia i niepełnosprawności biologicznej przedstawione wg występowania niepełnosprawności prawnej i jej stopnia
- Ocena, w jakim stopniu posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności wyjaśnia rzeczywisty stan zdrowia i doświadczanie problemów z wykonywaniem podstawowych czynności
- Ocena zasobów osób, w przypadku których występowanie rzeczywistych problemów zdrowotnych pokrywa się i nie pokrywa z posiadaniem prawnego orzeczenia o niepełnosprawności

Samooceena stanu zdrowia wg niepełnosprawności prawnej (BAEL 2023)

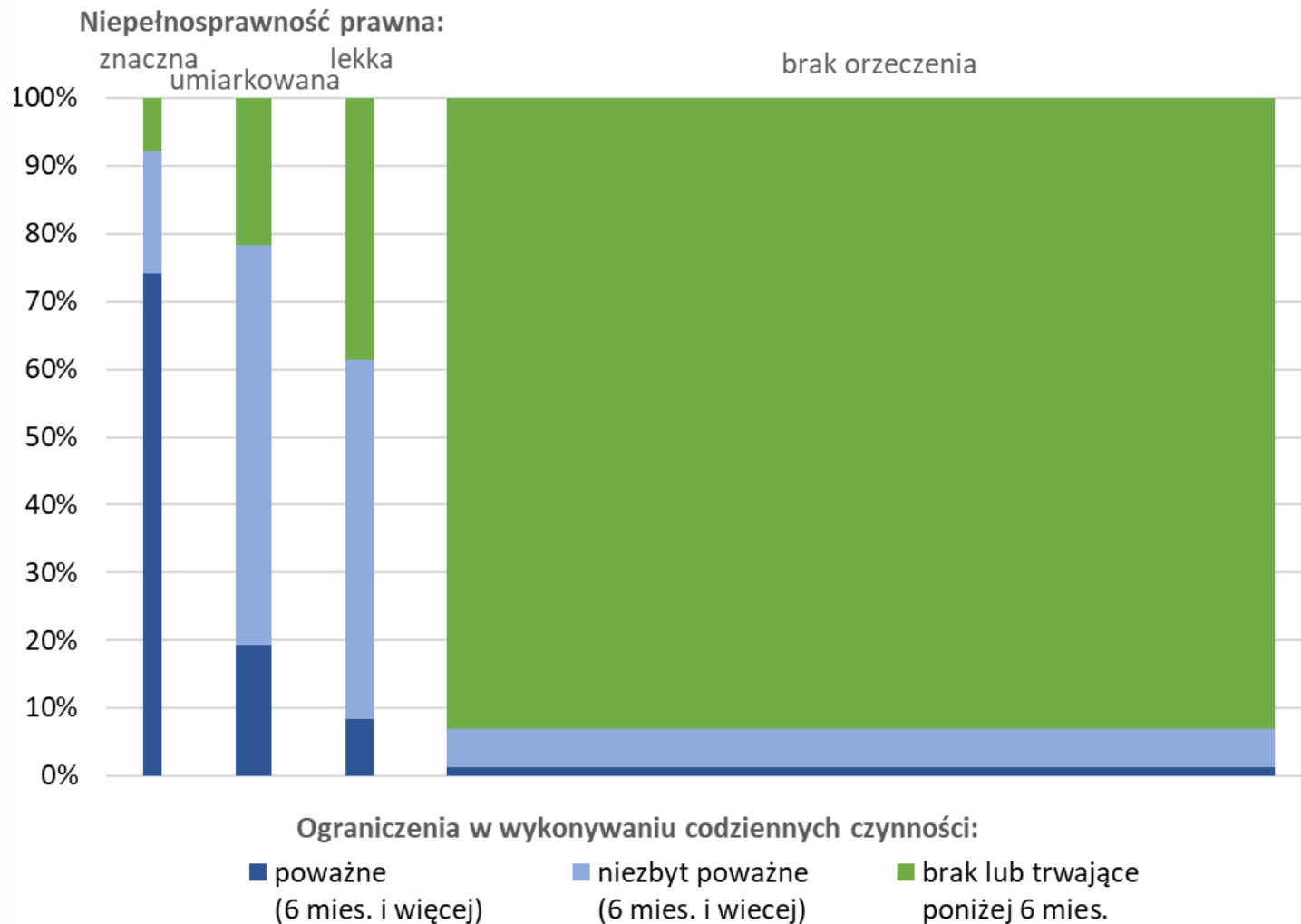

Występowanie ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności (GALI) wg niepełnosprawności prawnej (BAEL 2023)

■ poważne (6 mies. i więcej) ■ niezbyt poważne (6 mies. i więcej) ■ brak lub trwające poniżej 6 mies.

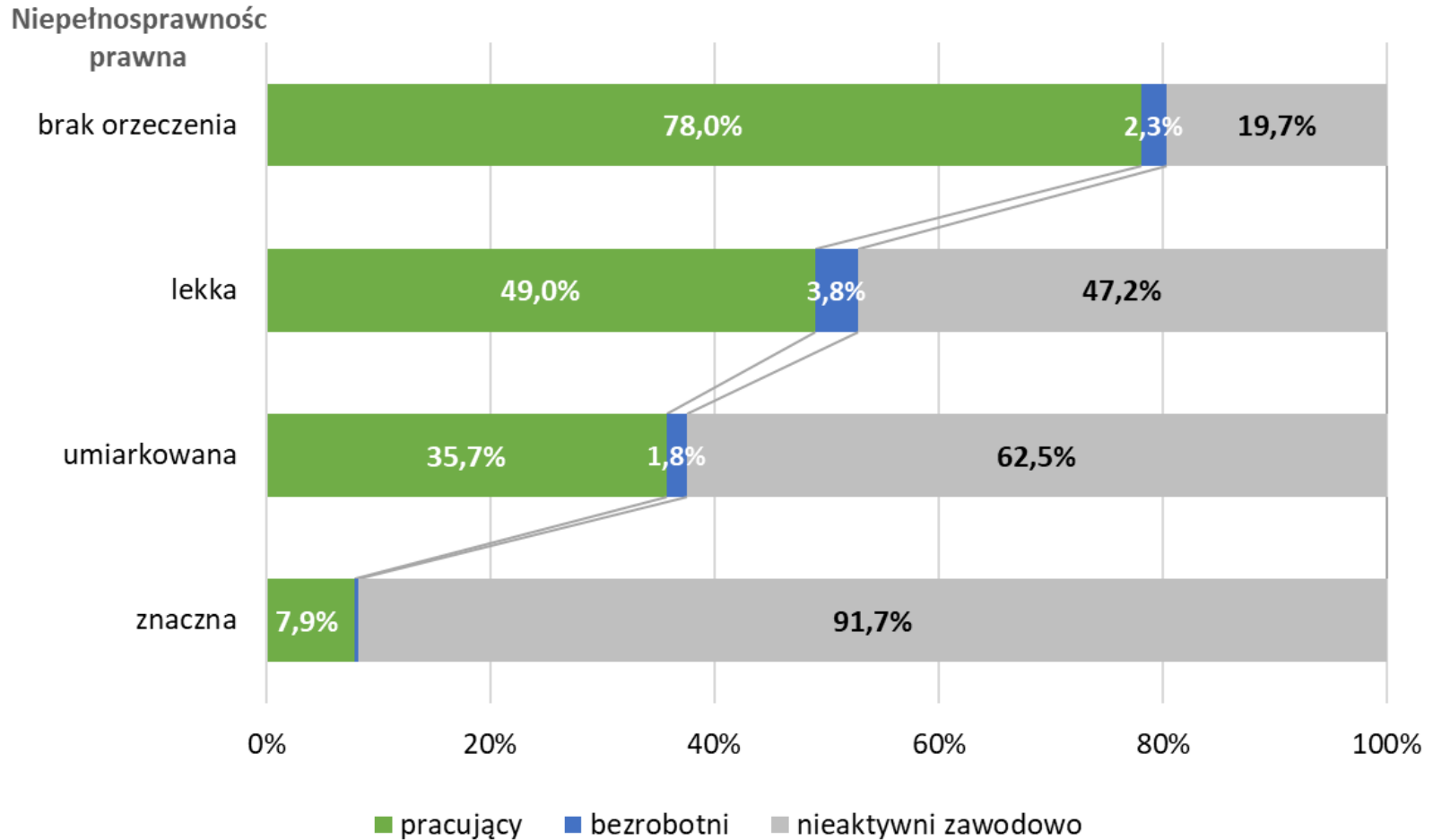
GALI a niepełnosprawność prawna – inne spojrzenie

Stan zdrowia a aktywność ekonomiczna

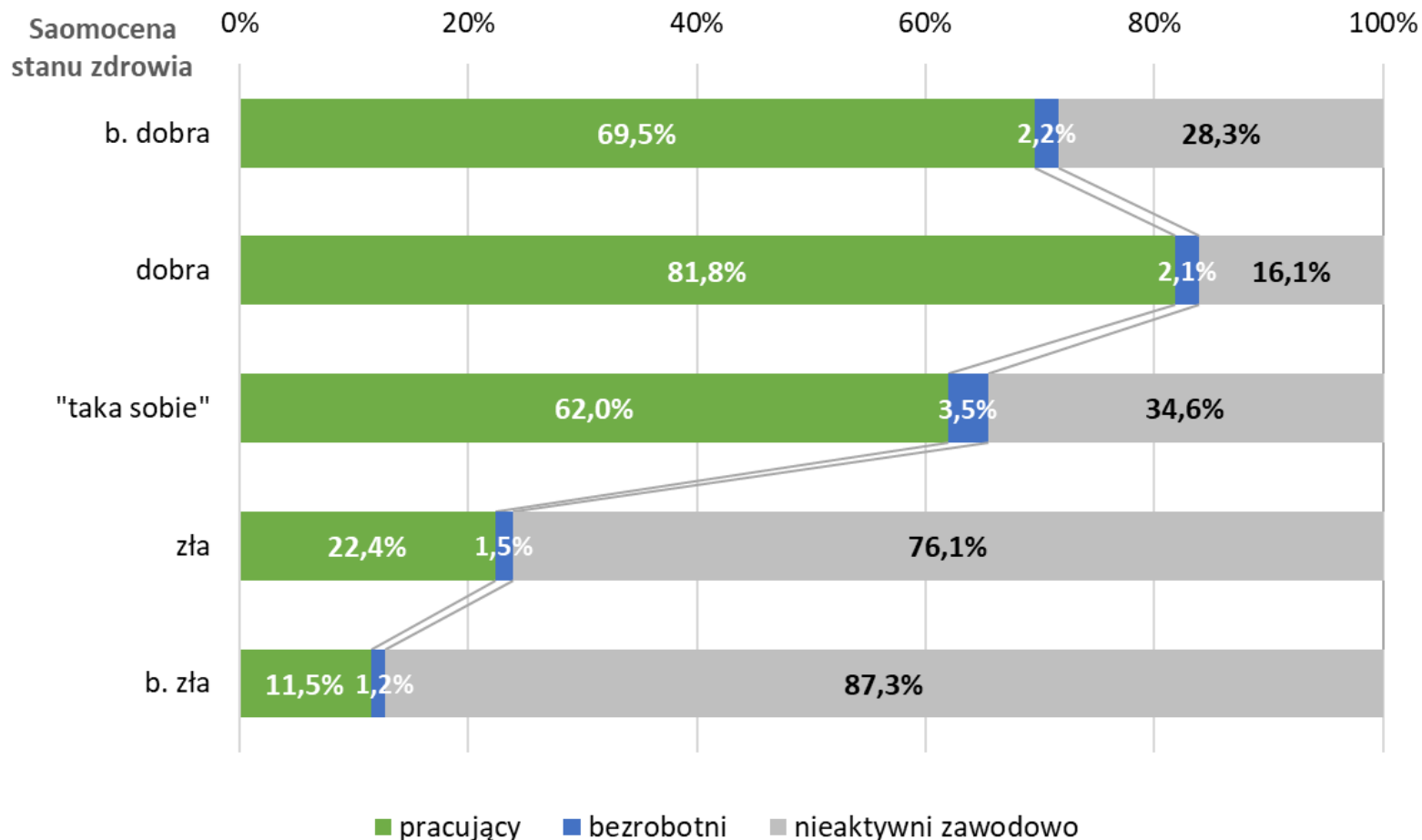
- Analiza opisowa oraz z wykorzystaniem **modelu regresyjnego**
- W części opisowej wskaźnik zatrudnienia przedstawiony wg cech opisujących stan zdrowia oraz niepełnosprawność w ujęciu biologicznym (subiektywnie ocenianym) i prawnym (formalnym)
- Kluczową rolę przy ocenie zależności między stanem zdrowia i sprawnością/niepełnosprawnością (tak w ujęciu biologicznym, jak i prawnym) a aktywnością ekonomiczną odgrywa **wiek**. Miary opisujące stan zdrowia i niepełnosprawność jednostajnie pogarszają się wraz z wiekiem, a jednocześnie cykl życiowy aktywności ekonomicznej jest także z wiekiem ściśle powiązany (zwłaszcza dotyczy to przejścia na emeryturę, ale także edukacji i rozpoczynania kariery zawodowej). Bez uwzględnienia tych powiązań efekty mogą być błędnie interpretowane
- By ograniczyć ryzyko identyfikacji pozornych efektów wynikających z tej zależności, w zasadniczej części analizy opisowej zbiorowość ograniczono do osób, które nie osiągnęły wieku emerytalnego (15-59 lat w przypadku kobiet i 15-64 w przypadku mężczyzn)
- Ocena wpływu stanu zdrowia na aktywność ekonomiczną osób, które osiągnęły wiek emerytalny (do 89 roku życia), przedstawiana jako dodatkowa analiza

Aktywność ekonomiczna wg niepełnosprawności prawnej - osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego (BAEL 2023)

Aktywność ekonomiczna wg samooceny stanu zdrowia

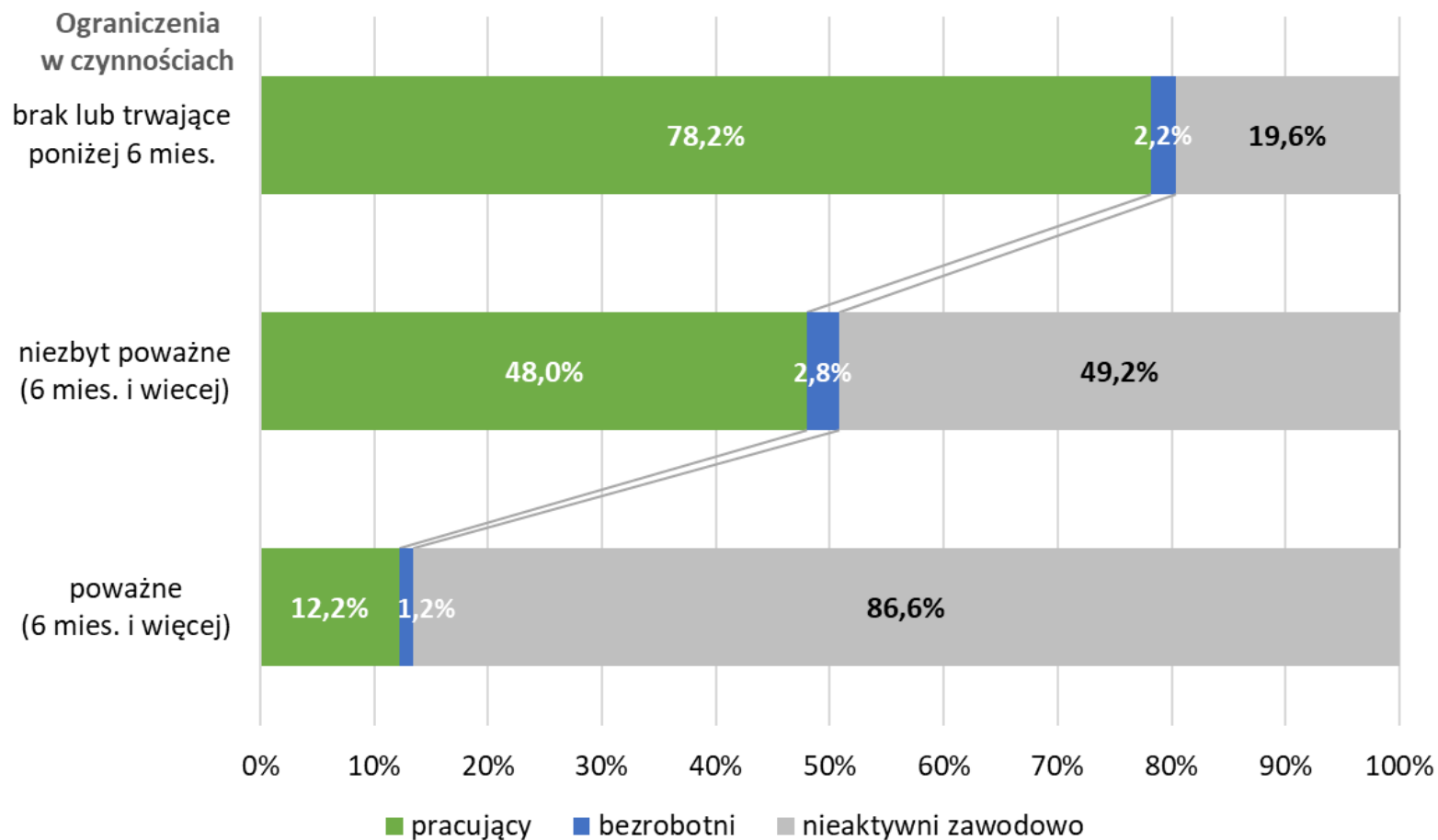
- osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego (BAEL 2023)

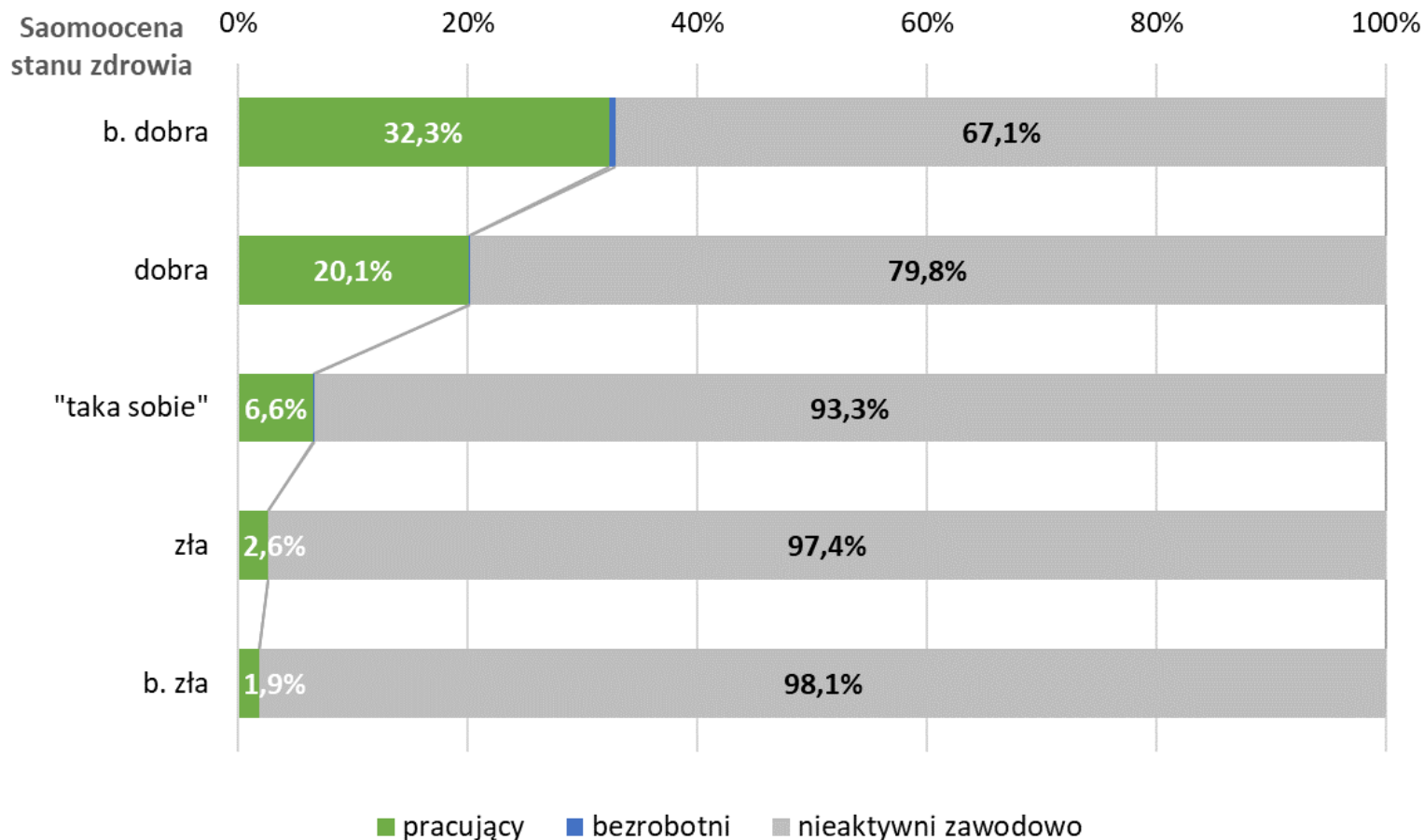
Aktywność ekonomiczna wg GALI

- osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego (BAEL 2023)

Aktywność ekonomiczna wg samooceny stanu zdrowia

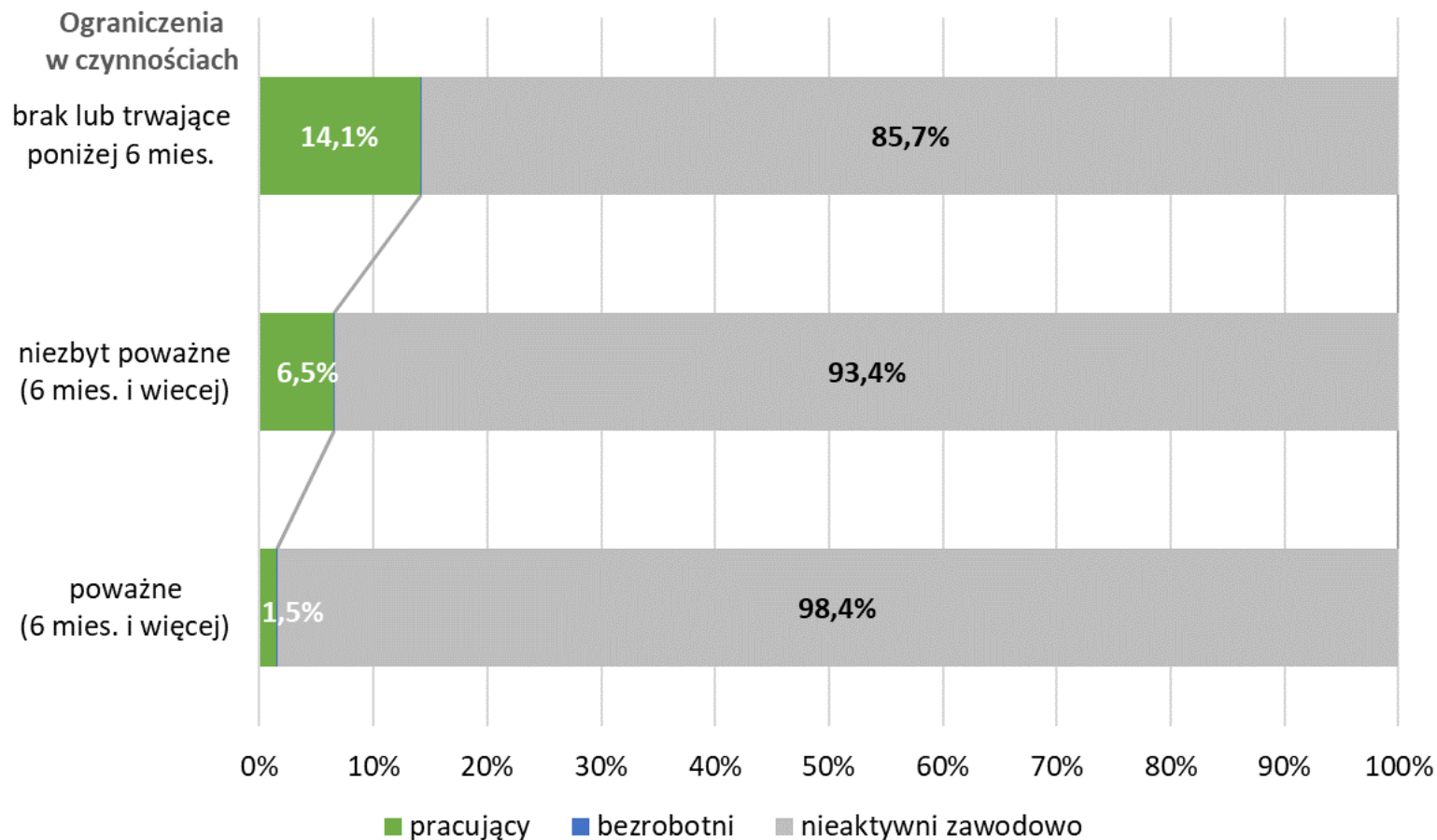
- osoby, które osiągnęły wiek emerytalny (BAEL 2023)

Odsetek pracujących wśród wszystkich osób do 89 r.ż., które osiągnęły wiek emerytalny: **12,1%**

Aktywność ekonomiczna wg GALI

- osoby, które osiągnęły wiek emerytalny (BAEL 2023)

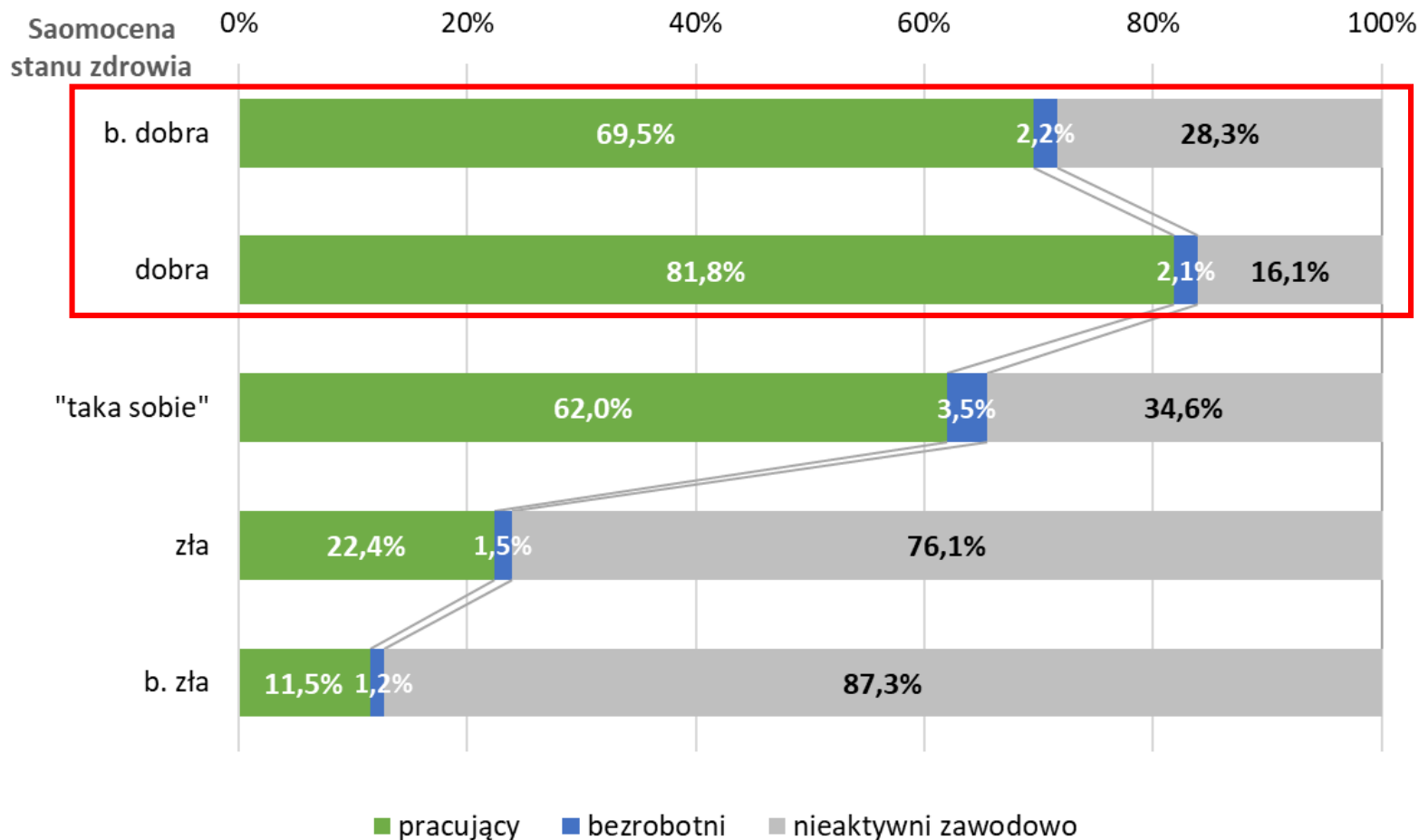
Stan zdrowia a aktywność ekonomiczna - model

- Metoda: **regresja logistyczna**
- Zmienna objaśniana: **przynależność do zasobu pracujących**
- Zmienne (czynniki) objaśniające:
  - **Oceny stanu zdrowia i sprawności fizycznej**
    - samoocena stanu zdrowia
    - ograniczenia w wykonywaniu podstawowych czynności wynikające ze stanu zdrowia (GALI)
  - **Wiek** (grupa wieku)
  - **Inne czynniki**
    - płeć
    - miejsce zamieszkania (klasa miejscowości)

Aktywność ekonomiczna wg samooceny stanu zdrowia

- osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego (BAEL 2023)

(do porównania z oceną na podstawie modelu)

Niższa aktywność osób b. dobrze oceniających stan zdrowia prawdopodobnie powiązana z wiekiem

Objaśnienie aktywności ekonomicznej (praca)

- wyniki dopasowania modelu (BAEL 2023)

Oszacowania parametrów i ocena ich istotności – różne wersje specyfikacji

		Specyfikacja modelu (zmiennie objaśniające)					
		Tylko stan zdrowia		Stan zdrowia i wiek		Dodatkowo: ograniczenia aktywności (GALI), płeć, klasa miejscowości zamieszkania	
		Ocena parametru	p-value	Ocena parametru	p-value	Ocena parametru	p-value
Samooceńca stanu zdrowia	<i>b. dobra</i>	<i>0 (ref.)</i>		<i>0 (ref.)</i>		<i>0 (ref.)</i>	
	dobra	0,136	<0,0001	-0,061	0,0347	0,005	0,8595
	taka sobie	-1,830	<0,0001	-1,419	<0,0001	-1,076	<0,0001
	zła	-2,994	<0,0001	-2,984	<0,0001	-2,025	<0,0001
	b. zła	-3,715	<0,0001	-3,757	<0,0001	-2,320	<0,0001
Wiek	15-24			-3,161	<0,0001	-3,275	<0,0001
	25-34			-0,310	<0,0001	-0,319	<0,0001
	35-44			<i>0 (ref.)</i>		<i>0 (ref.)</i>	
	45-54			-0,013	0,6868	0,012	0,7205
	55-64			-1,267	<0,0001	-1,309	<0,0001
	65-74			-3,927	<0,0001	-4,079	<0,0001
	75-89			-5,344	<0,0001	-5,496	<0,0001
Ograniczenia aktywności (GALI)	poważne					-2,323	<0,0001
	niezbyt poważne					-0,694	<0,0001
	<i>brak lub < 6 mies.</i>					<i>0 (ref.)</i>	
Płeć	<i>mężczyzna</i>					<i>0 (ref.)</i>	
	kobieta					-0,881	<0,0001

Objaśnienie aktywności ekonomicznej (praca)

- wyniki dopasowania modelu (BAEL 2023)

- Ocena istotności wpływu poszczególnych czynników (z uwzględnieniem wszystkich poziomów czynnika) i wkładu w objaśnienie
- Na podstawie modelu uwzględniającego samoocenę stanu zdrowia, ograniczenia czynności oraz dodatkowe czynniki objaśniające

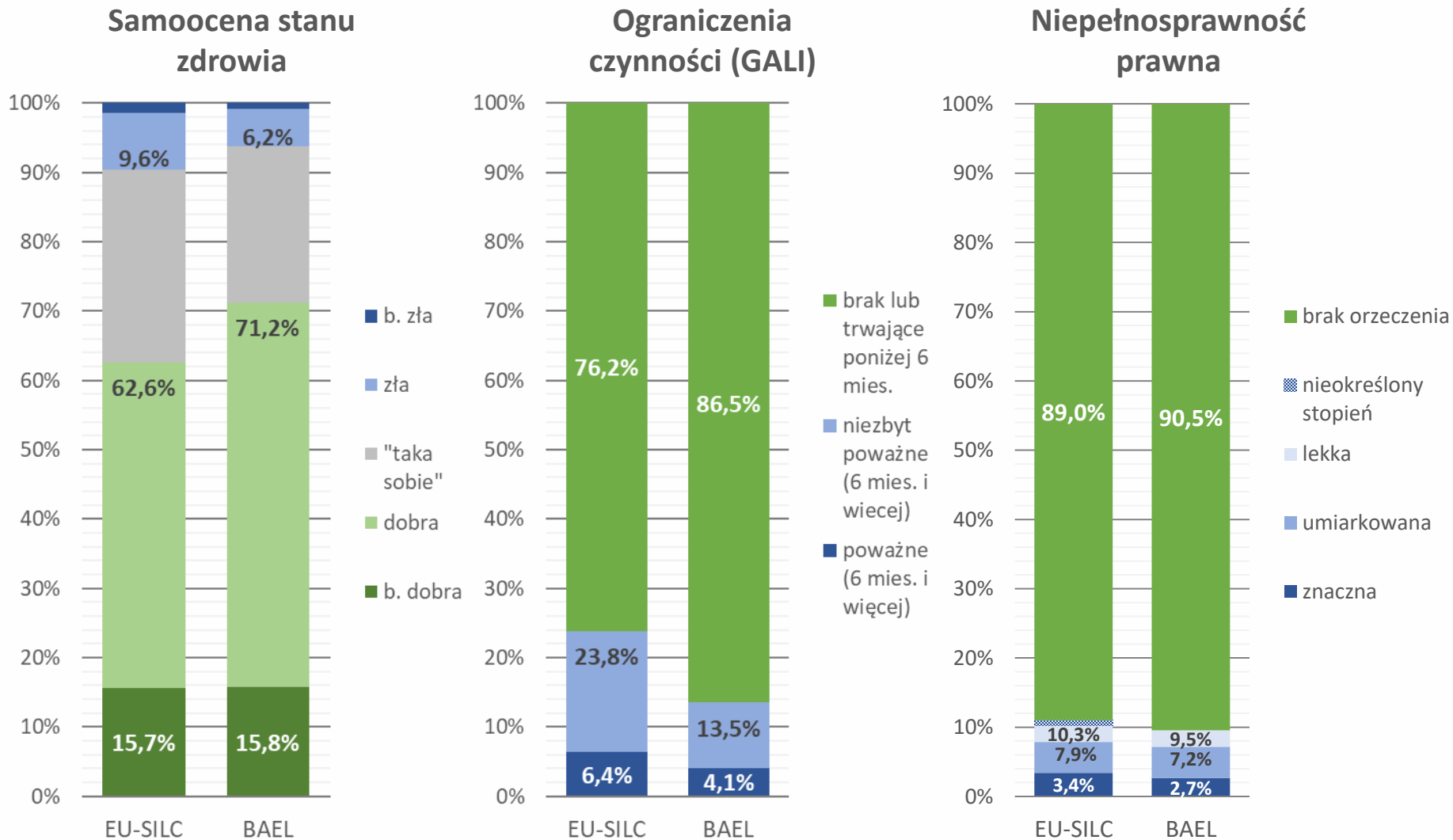
	Liczba stopni swobody (<i>df</i>)	Statystyka χ^2 Walda	Graniczny poziom istotności (<i>p-value</i>)
Samoocena stanu zdrowia	4	2 355	<0,0001
Wiek (grupa wieku)	6	28 146	<0,0001
Ograniczenia czynności (GALI)	2	899	<0,0001
Płeć	1	1 954	<0,0001
Klasa miejscowości zamieszkania	7	410	<0,0001

Porównanie EU-SILC i BAEL

- Porównanie wskaźników dot. stanu zdrowia oraz niepełnosprawności prawnej i biologicznej dla 2022 r.
- Zakres podmiotowy badania na formularzu indywidualnym
  - BAEL: osoby w wieku 15-89 lat
  - EU-SILC osoby w wieku 16 lat i więcej
- Na potrzeby porównania wskaźniki z obydwu badań wyliczono dla osób w wieku 16-89 lat

Porównanie EU-SILC i BAEL (2022)

Uwagi końcowe

- Analiza potwierdza istotną i silną zależność między miarami opisującymi subiektywnie oceniany stan zdrowia oraz powiązane ze stanem zdrowia ograniczenia w wykonywaniu czynności a aktywnością ekonomiczną. Charakter i kierunek zidentyfikowanych zależności jest zgodny z teoretycznymi oczekiwaniami
- Zwłaszcza w przypadku osób, które osiągnęły wiek emerytalny, stan zdrowia jest absolutnie kluczowym czynnikiem decydującym o możliwości dłuższego pozostania na rynku pracy
- Różne wymiary opisu sytuacji zdrowotnej wydają się ze sobą w dużym stopniu zgodne. Każda z miar dostarcza jednak również pewnej informacji dodatkowej, nie można mówić o pełnej współliniowości. Rzeczywiste doświadczanie problemów zdrowotnych pokrywa się też w dużym stopniu z niepełnosprawnością prawną, aczkolwiek istnieją znaczące zbiorowości, dla których stan prawny nie jest zgodny z samooceną (w tym znacząca grupa osób doświadczających ograniczeń mimo braku orzeczenia o niepełnosprawności)
- Obraz zróżnicowania aktywności ekonomicznej wg stanu zdrowia (które jest bardzo silne) pozostaje względnie stabilny w czasie. W przypadku samych wskaźników opisujących sytuacje zdrowotną można jednak zauważyć pewne trendy obserwowane na danych kwartalnych
- Analiza pokazała dużą użyteczność danych pochodzących z BAEL w badaniu zagadnienia, również na potrzeby konstruowania różnych polityk dotyczących rynku pracy i opieki zdrowotnej. Opinii dotyczącej przydatności danych nie podważają niewielkie różnice zaobserwowane w stosunku do danych pochodzących z EU-SILC, dotyczące przede wszystkim ocen subiektywnych

Tomasz Piasecki

t.piasecki@stat.gov.pl

Urząd Statystyczny w Łodzi
Ośrodek Statystyki Matematycznej

lodz.stat.gov.pl

Hanna Strzelecka

h.strzelecka@stat.gov.pl

Główny Urząd Statystyczny
Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy

stat.gov.pl

INFORMATOR
Urzędu Statystycznego
w Łodzi

Łódź 2024

